

OLÁH K. TAMÁS

gyufa

„a lehetetlen monumentális lehetségessége”

(Tolnai Ottó: *Jan Palach*)

buddha születésnapján
1963 májusában
vietnám első elnöke
az ünneplő tömegbe
lövetett

június tizenegyedik
napjának reggelén
thích quang đức
a hatvanhat éves
buddhista szerzetes
lótuszülésben
foglalt helyet
a langyos úttesten
egy zsúfolt saigoni
kereszteződésben

szíve
egyenletesen
vert

a vietnámi buddhisták
központjából
a hatalmas
xá lői pagodából
június tizedikén este
telefonon értesítették
külföldi riporterek
egy csoportját
hogy fontos eseményre
kerül majd sor a
az elnöki palota
felé vezető főúton

a legtöbben figyelmen
kívül hagyták az üzenetet

június tizenegyedikén
megközelítőleg
háromszázötven
sáfrányszínű ruhát viselő
szerzetes és apáca
gyűlt össze a kambodzsai
nagykövetség előtt

két fiatal
kopaszra borotvált férfi
egy világos színű
műanyag kannát
vett elő egy
austin westminster
márkájú
gálickék szedán
csomagtartójából
majd mintegy

tizennyolc liter
magas oktánszámú
benzint locsoltak
thích quang đức
testére

az illékony folyadék
gyorsan párologott

a szerzetes
elővette olvasófüzérét
majd nyugodt hangon
a megvilágosodott
buddha nevét
kezdte mantrázni

az imát követően
szívmagasságba emelt
egy doboz samasa
márkájú biztonsági gyufát
nedves ujjáival
megragadott egy szálát
és még mielőtt a
doboz teljesen
átitatódott volna
végighúzta a
vörösés dörzsfelületen
majd higgadtan
saját ölébe ejtette

két
azonnal lángra
kapó kézfejét
visszailllesztette
térdeire

többé nem mozdította
izmait

a petróleumszármazékok
kormozó lánggal égtek
az emberi bőr zsírszövetei
jelentősen táplálták az égést

a pulitzer-díjas
malcolm browne
tíz teljes tekercs
filmet használt el
azon a napon

csak arra tudott
gondolni hogy
egy erősen fénylő
objektumot legalább
f10-es rekeszértéken
kell exponálni

képein jól
látszik ahogyan
thích quăng đức
arca és ruházata
fokozatosan
elszenesedik

három kisgyermek
leejtett ajakkal figyel

egy fiatal férfi eléjük
áll hogy eltakarja
a látványt

egy kockás inges
járókelő ügyetlenül
pipiskedik

az erősödő szél
oldalra fújja
a fekete füstöt
és a lángnyelvek
beterítik az egyre
sorvadó testet

az égő szövetek
szaga összekeveredik
a füstölóillattal
és betölti
a kambodzsai
nagykövetség
előtti teret

thích quàng đức
semmilyen jelét nem
mutatja az elviselhetetlen
fájdalomnak de teste
mégis magas hangon
sziszeg miközben
húsából távozik
a nedvesség

kevesebb mint
tíz perc égést követően
thích quàng đức
hátrazuhan

amikor a lángok kihunynak
az anyag sötétje
mögött szinte
világít a szerzetesek
sáfrányszínű sorfala

néhányan
megkísérlik egy
előre elkészített
koporsóba helyezni
a maradványokat
de nem sikerül
kiegyenesíteni
a tűztől elgörbült
karcsontokat és
gerincoszlopot

a temetés előkészítése
során felfedezik hogy
thích quăng đức
szívét csodálatos módon
megkímélték a
lángok

a sértetlen szervet a
xá lợi pagodában
őrzik mindaddig amíg
az állambiztonság
emberei egy
rajtaütés során
1963 augusztusában
el nem kobozzák
más buddhista
kegytárgyakkal
együtt

malcolm browne
tekerceit egy
kereskedelmi járaton
csempészik ki
az országból manilán
keresztül

a lángoló szerzetesről
készült fekete-fehér
képeket a világ számos
lapja címdalra hozza

vietnám első elnökét
1963 novemberében
saját katonái
gyilkolják meg